

L. R. R. R.

Prigodom sedamdesetgodišnjice rođenja profesora

Lavoslava Ružičke

Posvećujući ove brojeve CROATICA CHEMICA ACTA profesoru Lavoslavu Ružički prilikom 70-godišnjice života željeli bismo odati priznanje velikom majstoru organske kemije, nastavniku i čovjeku, koji je širom cijeloga svijeta našao učenike, suradnike i prijatelje.

Profesor Ružička je ostavio svoju rodnu domovinu kao mladić nakon mature. Za nj je bila sreća, što se uputio u zemlju, gdje je kemija bila tada najviše uznapredovala. Iz Njemačke je opet pravodobno prešao u Švicarsku, u kojoj ne samo da je našao drugu domovinu, već i jedinu zemlju Srednje Evrope, koju su mimoišli ratovi. Tako je mogao pod najpovoljnijim uvjetima da kontinuirano stvaralački radi i da postiže izvanredne rezultate.

Taj njegov rad počinje istraživanjem na području organskih prirodnih spojeva. Počevši od našeg *Pyrethrum cinerariaefolium* on je — sebi svojstvenom konsekventnošću — obradio područje viših terpena. Zauvijek će s njegovim imenom ostati povezana kemija seskviterpena, diterpena i triterpena, koja i danas u velikoj mjeri zaokuplja njegov znanstveni interes.

Određivanjem konstitucije cibetona i muskona, te sintezom makrocikličkih sistema, on je ostvario jedno od fundamentalnih dostignuća u organskoj kemiji. Jednako je fundamentalno značenje rezultata njegovih istraživanja na području prirodnih mirisnih tvari, eteričnih ulja i steroida.

I kao direktor Laboratorija za organsku kemiju Savezne tehničke visoke škole (ETH) u Zürichu razvio je izvanredan organizatorni rad. Neumorno je podizao i izgrađivao laboratorije i uvijek je propagirao primjenu najnovijih laboratorijskih tehnika. Zato je njegov laboratorij danas jedan od najvećih i najmodernijih sveučilišnih kemijskih instituta na svijetu.

Možda nije slučaj, što učenici, suradnici i prijatelji profesora Ružičke šalju danas svoje priloge upravo malom znanstvenom časopisu njegove rodne domovine. Hrvatska i Jugoslavija proživljavale su teške dane. U vrtlogu događaja nestajale su i nastajale različne državne tvorbe. Ipak, nesvakidašnja rušenja i građenja, uz teške ljudske i materijalne žrtve, nisu nam oduzela nadu u bolju budućnost, ne samo našu već i cijelog čovječanstva. Stavovi, posjeti i riječi profesora Ružičke bili su za nas ohrabrenje i putokaz pri nastojanju da za našu znanost nađemo pravo mjesto pod suncem.

Jednostavnom pozivu, da sudjeluju u proslavi 70-oga rođendana našega dragog profesora odazvali su se mnogi kemičari iz cijeloga svijeta, s istoka i zapada, sa sjevera i juga, iz različitih zemalja. Njihovi prilozi znak su ne samo zahvalnosti prema kemičaru Lavoslavu Ružički, već i poštovanje prema čovjeku, koji — radeći na području zajedničke znanosti — traži i nalazi i one druge sfere, koje sjedinjuju sve ljude dobre volje. Takav zajednički nastup velikih i poznatih imena uz imena malih istraživača, gotovo početnika, bez obzira na zemlje i tabore, očita je manifestacija svijesti, koja će našem slavljenu predstavljati — uvjereni smo — najljepše priznanje. Zato se i redakcija našega časopisa CROATICA CHEMICA ACTA najljepše zahvaljuje svim suradnicima ovoga dvobroja.

On the Occasion of the Seventieth Birthday of Professor

Lavoslav Ružička

By dedicating this issue of the *CROATICA CHEMICA ACTA* to Professor Lavoslav Ružička on the occasion of his 70th anniversary we would like to honour the great master of organic chemistry, the teacher and the man who found pupils, fellow-workers and friends all over the world.

Having graduated at the secondary school at Osijek in Croatia he left his native country as a young man and was lucky enough to be able to go to Germany where chemistry was on the highest level at that time. He left Germany just in time and went to Switzerland, to the only country of Central Europe which escaped the great World Wars. There he found his second homeland. Thus, continuity of his creative work was assured under the most favourable conditions and was followed by excellent results in the field of organic natural compounds. Starting with our *Pyrethrum cinerariaefolium* he studied the higher terpenes with his characteristic perseverance. The chemistry of sesquiterpenes, diterpenes and triterpenes, which is still absorbing his scientific interest, will remain connected with his name.

With the determination of the constitution of cibetone and moscone and the synthesis of the macrocyclic systems he has achieved a fundamental discovery in organic chemistry. Of the same fundamental importance is also his research in natural odoriferous substances, etheric oils and steroids.

As the director of the laboratories of organic chemistry at the Eidgenössische Technische Hochschule (ETH) in Zürich he also accomplished excellent results as an organizer of scientific research. He generously spent his energy in founding laboratories and initiating the use of the newest research techniques so that his laboratory is one of the largest and most modern chemical institutes attached to a university.

Perhaps it is not just accidental that today Professor Ružička's pupils, fellow-workers and friends are sending their contributions to a small scientific journal of his native country. Croatia and Yugoslavia have lived through difficult days. Some states disappeared in the whirlpool of history and new were founded. Yet unusual devastation and building with heavy sacrifices in men and material did not deprive us of hope in the better future not only for us but for mankind as a whole. Professor Ružička's attitude, his visits and his words encouraged us and were a guide for us how to find the right place under the sun for the scientific activity of our country.

As a response to our request to join the celebration of the 70th anniversary of our dear Professor we received contributions from the whole world, from the East and West, from the North and South, from many countries speaking various languages. They all express not only feelings of gratitude towards the chemist Lavoslav Ružička, but also show respect towards the man who, while working in the field of universal science seeks and finds other aspects which unite all men of goodwill. This display of the great and well-known names together with minor research workers, irrespective of the country and »blocs« they come from, shows their consciousness which our celebrant — we believe — will appreciate most. Therefore the Editorial Board of the *CROATICA CHEMICA ACTA* wishes to express its gratitude to all contributors to this jubilee volume.